

Міхась Кавыль

ПЕРШАЯ РАНА

[PIERSAIA RANA]

**ВЫДАВЕЦТВА
БЕЛАРУСКАГА ВЫЗВОЛЬНАГА РУХУ
1960**

Я ДУШУ НЯВЫГОЙНА ПАРАНІЎ

Жаўрукоў шчабяткія клярнэты
Срэбным россыпам будзяць цішу,
І дзяўчатам агеньчыкі кветак.
Уплятае вясна у касу.

Бо выданьніцы, сосны, бярозкі
Углядаюцца ў люстра вазёр;
Абступіў задумённымя вёскі
Гаманкі непакратаны бор.

У прасторах жытнёвай хвалі
Б'юць у грудзі сінявых лясоў;
Вабяць клічуць блакітныя далі
Незямною бруёй галасоў.

Вечары, буйнаросыя раньні!..
Дзе такія цудоўныя ёсьць?
Я душу нявыгойна параніў
Аб тваю, Беларусь, прыгажосць.

15 травеня 1958 г.

БЕЛАРУСЬ Б'Е Ё СЭРЦЫ...

Шмат мы зьмералі крокамі даляў,
Не адзін мілы вобраз пагас;
І жывых, няжывых пакідалі,
Але Край, родны, з намі, у нас,

Ён гамоніць, галосіць, трызвоніць
Цяжкім стогнам разьбітых званоў,
Гострым мечам нястрымнай Пагоні,
Гучнай славай палеглых сыноў.

Ён гракоча, шуміць і шчабеча
Буйнай хвалею Нёман-ракі,
Разгалосам птушынага веча,
Ціхім шэптам чароту, ракіг...

Ад зямлі непачатага краю,
Да няведаных тых берагоў
Беларусь б'е ё сэрцы, гукае
Лязгаценьнем чужых ланцугоў.

27 травеня 1958 г.

* * *

Хтось прарочыў, а кон перайначыў,
Ня збылося і збудзецца ці
Гэтак вобмігам, спраўца гарачы?

Рубікон мо і ня нам перайсыці -
На твае, на мае спадзяваньні
Ветры вэто паклалі ў трысьці.

За гарамі ружовыя раньні,
А навобмацак - дзіды жыцьця.
Сэрца нехаця хто не параніць?

Строгай рытмікай кволасьць зацяў,
Пад замок, зашыфрованы, - крозы.
Весялосьці расхрыстваю сыцяг -

На сыцягу воя цёпльыя сьлёзы.

17 жніўня 1956 г.

* * *

Дзень замкнуў залатую браму
І ключы захаваў у хмарах;
У суцішна-трывожную гаму
Уключаюцца сэрца ўдары.

Нявідомыя граюць музыкі
Няпісаныя псалмы пралюддэй.
Падымаецца месяц вялікі,
Спаць кладуцца малыя людзі.

Гэтак проста ўсё і складана,
Даўніну пазнаём мы па скрыптах,
Ды стаяць, ня плывуць у акіяны
Караблі ў пірамідах Эгіпту...

1954 г.

СМАГА

Расою буйнай сьпёкі смагу
Ня ўтоляць пальмы ў пустэльні.
Спадзеўны гымн, глушы развагу,
Настальгіі агонь пякельны!

Пустэльні што? Я ня пустэльнік,
Ня сьніць мне сны ў цянётах пальмаў.
Мне-б там, дзе стромы звоніць ельнік,
Дзе ў дуб стагодні пярун пальнуў,

Сачыць разгулье навальніцы,
Шаптаць малітву ў затульні...
Забудзь. Глядзі на камяніцы,
Бадзайся вывіхамі вуліц,

Улевай соды ўтольваў смагу,
Што тыя пальмы ў пустэльні.
Спадзеўны гымн, глушы развагу,
Настальгіі агонь пякельны!

1957 г.

МАЎКЛІНЯ

Баюся ў моўкны мой пакой заходзіць,
Хто скажа - трус... А я прайшоў агні.
І супакой - знаходзіў у прыгодзе,
Чакаў, бы вязень волі, маўкліні.

Тады, як неба на зямлю йшло ў наступ,
Хрысьцілі высь пражэктараў нажы, -
Я прабіраўся, што вужака, пластам
У тыл варожы... Вось тады я жыў.

Тады затоеным я жыў дыханьнем
І прагна піў маўклівасьць зораў, ніў.
Ды перажыў раз маўкліню кананья...
Маўклівіць ноч. Баюся маўкліні.

21 траўня 1955 г.

* * *

Шчэ ня хутка крылом залапоча
На ўсходзе далёкім жарптушка,
І мяне, паланёнага ночы,
Сон ня кіне камечыць і гушкаць.

Маладзік, бы палойка банану,
Зачапіўся за воблакаў глыбу,
І лятуць з вышыні акіяну
Зоры сінія, б'юцца аб шыбы.

Я ня чую... Лязгочуць шасьцерні,
І машыны, бы коні ў спудзе...
Памыліўся ты, мудры Капернік:
Не зямля, гэта-ж кружацца людзі...

КАМУНІКАТ.ORG

НЕ ЁЦЯЧЫ

Ё хвіліну вольную пасьпешна йду
Ё прасьцяг шырокі, дзе цьвяты і травы;
Забыцца хочацца пра дзеі, справы,
Уцячы, схавацца ад трывожных дум.

Чмялі і пчолы карагод вядуць
Зь цьвятамі шэпчуцца таемна травы.
Якія ў іх, жывых, бяздушных справы?
Куды схавацца ад трывожных дум.

У места шумнае пасьпешна йду.
Асфальт ды камень... Дзе цьвяты і травы?
Хвалююць іншыя тубыльцаў справы.
Не, не ўцячы мне ад трывожных дум.

1957 г.

* * *

Я ішоў па краі прадонья,
Я ступаў на збутлелыя скалы;
Здані з радасьці білі ў далоні,
Злыдзень зубы нячыстыя скаліў.

Не баяўся я сьмерці, а неяк
Затрымаўся ля самай магілы...
Над прадоньнем, мярлогаю зьмея,
Матылёк праляцеў белакрылы.

СОН

Такое часам страшнае прысьніцца:
Нясуць труну нябожчыкі маю,
І сам сябе я суправоджу, быццам;
Пяю і плачу, плачу і пяю.

І грымнуў перун. Пальхцяць пажары.
Стаю адзін руйновішчаў паміж.
А нада мной на сіне-чорнай хмары
І блісьне меч, і зазіяе крыж.

28 сакавіка 1955 г.

* * *

Бы мурашка, не па росту падымаю цяжар,
Зьгібаюся, нясу, глытаю пот гарачы;
Зьняможаны, паглядаю ў неба, можа, скажа:
«Апошняя ступень, адпачні, бядача!...»

У небе маўклія. Цяжка.
Паўзі, чалавек-мурашка!

1956 г.

РОНДО

Веру: смагу ўталю бруёй Случы,
Нарву лілеяў, кіяшоў, аеру;
Мяне ўцягне з галавою далячынь, веру.

Калісьці там, на Поўначы, падлеглы зверу,
Цынготна-хворы я ледзь ногі валачыў,
Ды выжыў, бо ня траціў у збавеньне веру.

Цяпер - бадзяжныя шляхі. Ня ў нас ключы
Ад брамаў княжых. Жабраком няма даверу.
Але ўскросьне Збайца, павядзе, вывядзе на чын,
веру.

17 сакавіка 1956.

ПРАШУ НЯ ШМАТ

Прашу ня шмат - кунегі, ласкі,
Спагадных слоў і цяпыні.
Жыцьцё, я ведаю, ня казка,
І людзі - згорбленыя пні,

Тугой пакрытыя карою,
Сьвідруе шашаль іх душу.
Цябе хрысьцілі пад зарою,
Пад ветру воплескі і шум.

З тваіх грудзей ліліся песьні,
Віла вянок ты маіх сноў...
Чаму ружовы ранак весьні
Ня ўсьміхаецца нам уноў?

Няўжо блакіт засьвідзеў казкі?
О, людзі, згорбленыя пні!
Прашу ня шмат - кунегі, ласкі,
Спагадных слоў і цяпыні.

1957 г.

* * *

Ахрып крыгчаць я нашча,
Нішчымны пошак лушчыць.
Ашчэраць мошчы пашчу
У частым шасьце пашчы.

Расхвішча меч ахвоча
Удушша ночы паншчын.
Чаму чарнец прарочыць:
- Прапашчы чын, прапашчы?

Шчэльней, нашчадкі, шыхты,
Штурмуйце жах пячэрны!
На ўшчунь чысыці штых ты
Расхрышчанае чэрні!

1957 г.

НАД ГУДЗОНАМ

Імпэрскі за хмарамі дом
Згубіў залацістую піку...
З імпэтам юнацкіх гадоў
Заходжу ў горад вялікі.

У цёмнай Гудзоне вадзе
Масты абмываюць калені.
Канае ўтомлены дзень,
На шылдах забыўшы праменьні.

Павісьлі на вежах вятры,
Ня зьлезуць у вуліц цясьніны.
Прастораў зялёных парьў
Я ў Парку Цэнтральным пакінуў.

Гляджу на вітрыны, у іх
Паўвуліцы, бы на экране.
На грудзях зламаных маіх
Суценьяў прываблівых танец.

Успыхваюць, гаснуць агні,
Мільгаюць вачыма машыны...
І Шэрман на срубным кані,
І постаць крылатай жанчыны.

Іду і іду, як у сьне.
З вышыняў зрываюцца гмахі
І з гулам ляцяць на мяне
Ды ў землю ўлазяць з размаху.

Ня быў тут мітычны Буньян
І Біл зы сваімі сябрамі,
А хто затрымаў акіян
І горы ўздыбіў рукамі?

Граніт і зялеза наўкол,
Купаюцца людзі ў поце...
Хутчэй на прастор, дзе шчыгол
Сінявыя браткі залоціць.

Тлумачэньне:

«Шэрман» - амэрыканскі гэнэрал (1820-1891 гг.), помнік якому стаіць у Нью Ёрку. На гэтым-жа помніку -

«крылатая жанчына» - Багіня перамогі.

«Поль Буньян, Пэкас Біл» - гэроі амэрыканскіх народных легендаў.

«Залаты шчагол (Goldfinch) і браткі (Violet)» - эмблема штату Нью Джэрзы.

* * *

І мяне ў шчасыця кнігу
Прамінуў зацемиць лёс.
Раскалола долі крыгу
Сіла зьверхняя нябёс.

І нясуць аськепкі хвалі
Праз прадоньне ў гарэм...
У процьме злыдні рагаталі
Над катлом дзе я гарэў...

Дзякуй, слаўны Амэрыга!
Ня зямлі тваей ускрос.
Не запамятуй у кнігу
І мяне зацемиць, лёс!

1953 г.

КАМУНІКАТ.ORG

У СЬВЯТЫНІ

У Нэвадзе дыміцца трава,
Лёд кіпіць у паўночнай стыні...
Дзе дрыготнае цела схавець,
Дзе душу адагрэць? У сьвятыні.

Славіць Бога суладны хор...
Я прыпомніў далёкія сіні,
Раскулачваньне, арышты, мор
Ды гульню басаты ў сьвятыні.

Прападзі ты, разбойны род.
Дзякуй Богу за кут на чужыне.
Выдавалі нас гіцлям на звод.
Ратаваліся мы ў сьвятыні...

«Знойдзем вас пад зямлёю», - крычаць.
Кроў у сэрцы часамі стыне.
Крыжа злыдзень баіцца. Мяча
Не падыме нясьмелы. А сіні
Сьвішча «спутнік»... Трывога, адчай.
Сходзіць сьвет пяруновым клінам...
Дзе Адама нашчадкам спынак?
- У імя Айца і Сына...

1957 г.

* * *

Цьмуцякоў ад чарнакніжжа
Сьмерцядайную хмарай займглі!
Сонца рану не заліжа
Агнягрывая бура зямлі.

Зноў ад крыменя і лука
Пачынацьму тубыльцы пячэр.
Напярэймы ўвіху гуку
Мы ляцім у сьмяртэльны ашчэр...

1957 г.

* * *

Вочы заплюшчу - яна...
Усьмешка і косы, і плечы;
І рукі працягвае - на...
Бяжэм, пакуль месячны вечар,
Туды, дзе мяцеліць зіма!..
Вочы расплюшчу - няма.

* * *

Шукачы блакітных пэрлаў
На нязведаных глыбінях...
Караблёў разбойных жэрлы
Ноччу чорнай іх ня спыняць.

Дзе снуюцца васьміногі,
Дзідаў рыфаў ды каралі,
Няпрэймы да зьнямогі
Няўтоймныя сігалі.

Напіваліся зь няўдачы,
Пахмяляліся з находкі;
Ім паялі «Кукарачу»
Чарнавокія какоткі...

За кармою бурапена...
Курс - да стрыму ў сакрэце.
Заўтра пэрлы чад тавэрны...
О, прыгодаў, мора дзеці!

КАМУШКАТ.ORG

КРЫТЫКУ

Словы вершу, што глыбы граніту,
У нямым спачываюць бяздонні.
Не падняць іх агнём дынаміту,
Калі ў сэрцы зара не зазвоніць.

Вершы, вершы, паэта малітвы
На жыцця нясуцешнай аблоні!
Вы як сьлёзы, што воін уроніць
Пасья цяжкай спраможнае бітвы.

У пустэльні сьпякотнай крыніца.
Перад тым як бальзаму напіцца,
Меч хавае разбойнік у ножны.

Толькі ты, самасьвечаны крытык,
Не па сану імсыцывы, сярдзіты,
Хрысьціш лоб, блудасловіш бязбожна.

1955 г.

МУЗЕ

Цябе ніколі я ня клікаў,
Сама ты зьнекуль нечакана
Ў хвіліны ўзьнёсласьці вялікай
Мне несла роздыхі Баяна.

Рукою сноў ускалыханы
Паперу браў, пяро ў рукі;
З крыві расхлюпанае раны
Брулі болі згубнай гукі.

Кунегай сэрцы песьціў мала,
Ня ў ногу рытмы кавылялі,
Стыхіі пеніліся хвалі...
Ты мне ні слова не казалі.

І мо таму часамі сорам
На голас даўні аглядацца,
А забіякі злосным хорам
Клююць на сотні варыяцый.

Цябе ніколі я ня клікаў,
Нат для сябе неспадзявана
Прашу - суворай і вялікай
Прыдзі ў сугучнасьці чаканай!

1957 г.

ТРЫЯЛЕТЫ

1

Я падслухаў цябе ля крыніцы,
Улюбленец багінь трыялет.
Прыгажосьці тваёй таямніцы
У сінявым трызвоне зарніцы,
Што ў срэбных хвалі глядзіцца
Там дзе сумна схіліўся паэт.
Я падслухаў цябе ля крыніцы,
Улюбленец багінь трыялет.

2

Апошні раз даю зарок
Урэзаць песьні сумнай крыльле.
Яна, змагарнасьці прарок,
Зьбівае з рытму войны крок:
Аб ёй сказаў якісь прарок:
Яе ўзвышша - замагільле.
Апошні раз даю зарок
Урэзаць песьні сумнай крыльле.

3

*«Ня было і няма весялосьці...»
Ул. ДУДЗІЦКІ*

«Ня было і няма...» І ня трэба.
Весялосьцю ня купіш туті.
На абрусе блакітнага неба
Ёсьць акраец няспытаны хлеба,

Найвялікшая сэрца патрэба
На аблоні, дзе вецер туті...
Ня было і няма... І ня трэба.
Весялосьцю ня купіш туті.

4

Не, ня плакаць ад злосьнікаў сьмеху.
Я валею сьмяяцца да сьлёз.
Дон Кіхоты галосаць - пацеху!
Старадумы - паэму пра стрэху!
Ідыёты - маўклівага рэха!..
Ці-ж паэт не пад сонцам узрос?
Не, ня плакаць ад злосьнікаў сьмеху,
Я валею сьмяяцца да сьлёз.

Жнівень 1956 г.

ВІЛАНЭЛЬ

З табою быў я справядлівы.
Прайшоў па сэрцы дзідай час,
Цяпер я грэшны, нешчасьлівы.

Ці раз я чуў твой сьмех глумлівы
І дакараў сябе ці раз.
З табою быў я справядлівы.

Мяне вялі душы прылівы,
Сьвятых надзей агонь ня гас.
Цяпер я грэшны, нешчасьлівы.

Пад'юдждаў юны дух гульлівы,
Ў прарокаў багне часта граз.
З табою быў я справядлівы.

У сьне лавіў твой цень трымсьлівы,
Насіў партрэт твой на паказ.
Цяпер я грэшны, нешчасьлівы.

Паблытаў сыцежкі век імклівы,
Каханьня слодыч - не для нас.
З табою быў я справядлівы,

Цяпер я грэшны, справядлівы.

1957 г.

ПРАБАЧЭНЬНЕ

Прабач, даруй! Балючых слоў
Не паўтару. Ласкавым словам
Цябе князеўна маіх сноў,
Я называцьму. У казцы новай
Мы пойдзем сьцежкай васільковай.

У сад квяцісты таямніц
Ніхто, клянуся, не загляне,
І чысьцінёй сьвятых крыніц
У чарах месячнага зьзяньня
Бруціцьме нашае каханьне.

* * *

Варожыць ноч, смуглявая цыганка,
На трэфах зор сівых вякоў спакон.
Ня сыпіцца мне. Блакітная фіранка
Казлыча скроні. Звонкамі вакон
Глядзяць дамы трывожна, таямніча,
Палашча вецер ночы чорны шаль;
Мільгае ў небе срэбра і крышталь,
Мільгнеш і ты ў вечнасьць зоркай - зьнічам.

1959 г.

ДЫХАНЬНЕ

На зямлі я ня тубылец - часовы госьць,
Усхліп зары мяне кранае і хвалюе;
Няпэўным крокам адыходзіць маладосць,
Што трэба ганіць, я ўважношу і хвалю.

А зоры падаюць, згараюць караблі,
Штурмуюць высі няўтоймныя зямляне,
Ды чую голас непадатнае зямлі
І акіяну несмяротнае дыханьне.

ЗАПРАШЭНЬНЕ (ЖАРТ)

Мая хата на краі сяла,
Вароты насыцеж для вятроў шырокіх,
І для вас ня рыхтаваў сіла,
Шпакі, сініцы, салаўі, сарокі.

Ляцеце смела. Пойла ў цабры
Ёсьць для вас сабакі... Запрашэньне
Вам асобае, мае сябры:
Прыходзьце з квартай у кішэні...

МЭТА

Гараць агні. Зацьміла сонца згага,
Губляецца ў тумане небасхіл,
А мы ідзём, трымаем раўнавагу,
Ды падаюць знямогья бяз сіл.

А мы ідзём, імтэтам гоім раны,
Утолім спрагу горкую расой.
О, цудаў сьвет! О, край укрыжаваны!
Хто вас спавіў пакутай і красой?

Далёкі шлях, а мэта бліжай, бліжай,
Гараць агні, знаёмья агні...
Няхай маланка нашы сьлёзы ніжа
І зорамі рассыпле ў вышыні.

КАМУНІКАЦЫЯ.ОРГ

СЛУЦКІМ ГЕРОЯМ

Не адзін яшчэ лістапад
Адшуміць у нябыт жоўтым лістам,
Будуць вёсны наведваць сад
З салаўём, шчабяткім, галасістым.

Над магіламі тых, што ішлі
У бой, няроўны, з думай аб волі,
Навявацьмуць сон кавылі,
Ды вятры ня ўмоўкнуць скуголіць.

Прыдзе хтось, курганы ўзарэ,
Каб рассыпаць у вёсну зярняты,
Спатыкнецца сашнік на «ўрэз»,
На аскепках, іржавых, гранаты.

Скліча сход гаспадар зямлі.
Там, дзе з воямі змоўкла і зброя,
Размахнецца ўвесь абэліск
З двума словамі: «Слуцкім Героям».

НЯ СТЫГНЕ ВОЙНАЯ АДВАГА

Уладзімеру ПЕЛЯСЕ

Ня стыгне войная адвага,
Паходаў дальніх сьняцца сны;
Жыцця няўголеная смага
Прыгодаў гойдае чаўны.

Вятры сустрэчныя скуголяць,
Грымотны блізіцца ўздых...
Ці шторму буйная сваволя
Спраможа поступ маладых?

Ад смелых рызыкі, натугі
Скрыгочуць крыкі ляднікоў...
Крывёй абмытыя ратугі
Пад ногі вымасыцім вякоў.

Паходні жужлай не сатлелі,
Наш гарт змагарны не асьмяг;
Шрапнельлю шытыя шынэлі
Ня кінем з ганьбай у кустах.

Мы ня шукаем Тропік Рака -
На штурм уснадзім караблі,
І кінем зноў вандроўны якар
У бухце Сонечнай Зямлі.

ПЕРШАЯ РАНА

1

Слуцак. Станцыя. Цягнік.
На пэронe людзі.
Моўкнасьць гораду і ніў
крык гудка ўспудзіў.

Кажушок на галаву
ад ліхтарні вока.
У мора чорнае пльыву
ад зямлі далёка.

- Гу-гу-гу!.. Бягу, бягу!..
Рэхча кабыліца.
Разагнуў цягнік дугу
з крыкам у стаіцы.

2

Іду па ходніках. Бяжыць
дзяўчына. Пахне цьветам.
- Прабач, скажы: агульнажытак
тэхнікуму дзе тут?

- Вунь там, Эльвод... Налева дом...

І вочы апусьціла.

- А лепш цябе я давяду.

І давяла і міла

на ростань ціха па плячу
рукою, як хусьцінкай.
Агеньчык бліснуў у ваччу
блакітнай павуцінкай.

3

На заняткі хадзіў штодня.
Прагуляць - найвялікшы грэх.
Не сабакаў прыехаў ганяць,
падымаць сябе на сьмех.

Выскалякі ўсюды ёсьць.
Асьмяюць, не заўважыш як.
Не жаданы ты станеш госьць,
брату роднаму не сваяк.

І насыценнай газэце - гэрой.
І на чорную дошку - красуй.
І студэнты, пчаліны рой,
не схаваюць пагарду, сум.

4

У Нямігу глянуць зоры,
усьміхнуцца сьцісла,
і лятуць, лятуць праз горад
паглядзецца ў Сьвіслач.

Паглядзецца, вокам сінім
навакола кінуць
і заўважыць пад вярбінай
хлопца і дзяўчыну.

Каб ня бачыць іх правінаў,
стрымгалоў у воду.
А я йду шчасьлівы зь Нінай
у домік ля Эльводу.

5

За прыгожай, маладою
злыя сочаць вочы.
Шчасьце спарана зь бядою,

неразлучна крочаць.

Сьлёзы смачныя ад сьмеху,
горкія ад гора.

Раз ішла мая ўцеха
не зы мной за горад.

Хай пярун бы мяне ўдарыў,
галаву расквасіў:
вёў пад руку маю мару
камсамалец Вася...

6

Перакрэсьліў загалоўкі
новае вязанкі,
у трамвай, на Камароўку,
у лес каля Сьляпянкі.

Там зялёныя ўзьвеі
б'юць паклон Радзіме;
там чакаюць два Сяргей;
адзін Уладзімер...

Там суцішнае ёсьць месца
каля стромкай хвоі.
Слухаць будзе толькі месяц,
як ракой жывою

рыфмаў стройныя ўзьвівы
зазвіняць па лесе.
Павядзе нас па абрывах
маладая песня.

А нязломная шыпшына
воплескамі лісьцяў
супакоіць - не загінем,
выйдзем, знойдзем выйсьце.

7

У тую ноч не адзін я прыйшоў.
Мо на шчасыце, а мо на бяду,
я прывёў з сабой таварышоў -
недазволених дум чараду.

Не давалі заснуць мне сябры,
усё пыталі, чаму Беларусь
пяцікутнаю зоркай гарыць,
не запаліць сваю зару.

Адказаць я ня мог ім тады
і за мною хадзілі яны.
Няўтомных сяброў сляды
страціў я на дарогах вайны.

8

Трыццаць трэйці галодны год.
Трыста грамаў хлеба - паёк.
Падцягнула і мне жывот.
Торбы накрыж і ў рукі кіёк?

Дзе дзяваліся ўзьнёсласьць, імпэт?
Растапырыўшы ногі, як рак,
ледзь ідзе да харчэўні студэнт,
ня студэнт - запытальны знак.

9

Не прасіў дапамогі з дому,
ведаў - сёстры й маці ў бядзе.
Самі чорствам давяцца комам,
рады шчаўніку ды лебядзе.

Сашчаперылі ў распачы рукі
і ня ведаюць, жыць, ці ня жыць;
употай ловяць таемныя гукі

аб ратунку з заходняй мяжы.

10

Я ня бачыўся доўга зь Нінай.
Да мяне завітала яна...
Працягнула галінку шыпшыны
і лагодна сказала - на!..

Каля сэрца насі заўсёды,
гэта твой і мэдалік, і крыж.
Ты радзіўся ў час непагоды,
непагоды баісься ці-ж?

Не давай заскарузець слову.
Слова праўды - ружанец і меч.
Словам можна здымаць галовы,
але сэрцы ты ім не калеч.

Шмат цябе навучаць ня стану.
Прад табою шляхі і шляхі.
Беларусі крывавую рану
не загоіць прыблуда ліхі.

І пайшла, як прышла, ня ў дзверы,
не праз комін, дзе чад і дым...
Новым вершам на белай паперы,
пачарнелі Музы сьляды.

11

З тэй пары сінязорныя вочы
павялі мяне цяжкай дарогай.
З камсамольскаю зграяю крочыць
я ня мог, не патрапіў у ногу.

Надрываліся выпаўзні - левай!
Я наўмысьне, насуперак - правай.
У шэрым гмаху высочныя гневу

завялі на мяне справу...

12

Чалавек чалавеку зьвер.
Чалавек чалавеку брат.
Якой хочаш меркай зьмер,
але гад застанецца гад.

Прайдзісьветы ўсюды ёсьць, -
беларускі народ не сьвяты, -
і Цыган Беларусу госьць...
Ці ня шмат у нас дабраты?

13

Зь ім я жыў пад аднэю стольлю.
Мы дзяліліся хлебам і сольлю.

Нас вязала агульная мэта:
як і я, ён цаляў у паэты.

Надзяваў ён кашулю маю
і пяяў - «Я ля раю стаю...»

Я напяльваў яго паджак,
падпяваў - «Падарэцце пятак!»

Парным летам, суровай зімой
быў ён лепшы таварыш мой.

Эх, таварыш, таварыш Васіль,
ты ў запазусе камень насіў.

14

Я ні слова пры спатканьні,
а яна хоць бы паўслова.
Неяк сумна ў вочы глянем,
ды апусьцяцца галовы.

Так і пойдзем, як чужыя,
незнаёмыя ніколі.
Толькі сэрца ціха ные,
толькі ў сэрца штосьці коле.

І ня сыпіцца: думы, мары.
Што цяпер ты робіш, дзе ты?
Сэрца слухаю ўдары,
успамінамі сагрэты.

15

А сябра мой, таварыш першы, -
такім цяпер не назаву, -
закінуў лекцыі і вершы,
пісаў даносы ў ГПУ.

Даруй яму, Божа, правіны:
кахалі мы адну дзяўчыну.

16

Мы спаткаліся зь ёй нечакана,
малодосьць ня ўмее чакаць,
гэтак толькі моцна закаханых
зводзіць лёгкая лёсу рука.

Да паўночы блукаў я ля дому, -
домік Ніны, забыты даўно! -
Нібы хтосьці яе павядоміў,
паглядзела Ніна ў вакно.

Доўга мы па Нямізе гулялі,
сагравалі нас ветры, мароз.
Як вастрогу праходзілі каля,
ня стрымала Ніна сьлёз.

Не даходзіў я надта прычыны,
думаў: сьлёзы - прываба жанчыны...

Пры растаньні ізноў залілася
і сказала: «Сьцеражыся, Вася...»

КАМУНІКАТ.ORG

ЭПІЛЁГ

У прасторнай сьветлай залі
джаз грымеў. Танцавалі вальс.
Слова мы зь ёй не сказалі,
сэрцы шапталі за нас.

Трубы, іскрыпкі зьвінелі,
вандраваў я не на зямлі...
І прыйшлі яны ў шынэлях,
з ГПУ каты прыйшлі.

Лопнулi мары, як струны,
меч каральны шчасьце расьцяў.
Першы ў жыцьці пацалунак,
першая рана жыцьця...

1955 г.

Заўвага:

«Эльвод» - назоў электрастанцыі ў Менску